

Milline see läinud talv siis ikkagi oli?

Ilmateenistus teatab: talv 2016/2017 oli normist soojem ja kuivem. Päikest võis näha pisut enam.

AIN KALLIS

klimatoloog

Möödunud aasta oktoobri algupäevil tekitasid eurooplastes ärevust teated: “Eelolev talv tuleb ebatavaliselt külm” – nii kuulutas Saksa meteoroloog Dominik Jung. Temale sekundeerisid tuntud AccuWeatheri sünoptik Joe Bastardi – arktilised õhumassid katavad kogu Euroopa, ning Elena Volosiouk ilmakeskusest Fobos – Päikese aktiivsuse järgi otsustades tuleb väga karm talv! Taani ilmateenistus jäi tagasihoidlikumaks, ennustades viimase kuue aasta külminat talve. Ameeriklast võis vast uskuda, prognoosis ta ju läinud suveks siiakanti niisket ja jahedat suve...

Mitmesugused talved

Nüüd võib rahulolevalt nentida, et mitmed meie Maalehe amatöörid panid proffidele tõepoolest ära – ennustasid nad ju novembri algul suhteliselt pehmet talve.

Teadupoolest on nn kliimaatilisi aastaaegu õige mitu, näiteks eeltalv (tekib ajutine lumikate, algavad külmailmad), päristalv (püsiva lumega aeg) ja kevadtalv (lume sulamise periood).

Mõnikord on selline ajajaotus lihtne, sageli aga üpris problemaatiline. Nüüd oli lumi maas juba novembris pool kuud, detsembris vaid mõne päeva, jaanuaris-vebruaris jällegi ajuti ning paiguti.

Vaid Kirde-Eestis võis päristalve alguseks pidada 2. jaanuari, kui tekkis püsiv lumikate, mis püsis märtsi alguseni. No mis talv see on, kui ka kõige paksem lumekiht on vaid 17 cm (Jõhvi, 4. detsember)!

Talv oli päikeseline?!

Lohutuseks või hirmutuseks – Eesti kliimaloost võib leida palju aastaid, kus just märtsis tuleb maha talvise aja tüsedaim lumi. Tõraveres on see nii juhtunud alates talvest 1998/1999 seitsmel paastukuul.

Ja veel: viimase 75 aasta jooksul on märts olnud külmem kui nn päristalve kuud. Ütleb ju ka Eesti vanasõna (kohendatult), et mis ilmataadil ühel kuul tegemata jääb, selle teeb ta ära järgmisel kuul.

Lohutuseks või hirmutuseks – Eesti kliimaloost võib leida palju aastaid, kus just märtsis tuleb maha talvise aja tüsedaim lumi. Tõraveres on see nii juhtunud alates talvest 1998/1999 seitsmel paastukuul.

Kui ilmateenistus avaldas kokkuvõtte läinud talvest, ei protestitud selle vastu, et aastaaeg oli tavalisest

(s.t pikaajalisest keskmist ehk normist) soojem ja kuivem.

Aga et päikest võis näha pisut enam – see tekitas hämmeldust: “Päikest palju?! Elame eri planeetidel – sünoptikud ühel, tavainimesed teisel!” Ja: “Terve talve jooksul sajab mingit plöga taevast alla, kust see päike küll paistis, ei tea?”

Klimatoloogide arvutuste järgi võis Eestis kolme kuu jooksul päikest näha keskmiselt 177 tundi (norm 112 tundi). Isegi palju sooja pilvise taevaga talve kohta. Ja ega meie valguseandja sellal eriti kõrgele kerkigi – vaid 10 kraadi üle horisondi, jõulude paiku.

Nüüd arvudest. Talve keskmiseks õhutemperatuuriks kogu Eesti kohta arvutati ilmteenistuses $-1,3^{\circ}$ (aastaist 1981–2010 on norm $-3,3^{\circ}$).

Alates talvest 1961/1962 on see näit soojuselt 12.–13. kohal. Muide, Tartu-Tõravere ilmajaamas oli talv pea sama soe kui eelmine ($-2,1^{\circ}$) ning Tartu pikas andmerekas alates 1866. aastast 16. kohal.

Esikohal püsib suveräänselt talv 2007/2008 oma kõrge näiduga $+0,2^{\circ}$!

Kõige külmem kant oli Pandivere kõrgustik (Väike-Maarja $-2,7^{\circ}$), soojem oli mõistagi saartel, “sooja” mere ääres (Vilsandi $+0,9^{\circ}$).

Kui eelmisel talvel langes õhutemperatuur korraks -30 kraadini, siis nüüd rahuldus külmataat vaid -25 kraadiga 7. jaanuaril Võrus.

Kõrgeim õhusoe registreeriti lõunas – Valgas 8,6 kraadi 26. detsembril, seega jõulupühade ajal. Aasta viimasel päeval püstitati tervelt 18 jaamas päeva soojusrekordeid...

Pigem sademeteta ja kuiv

Seda, et talv oli seekord kuiv, märkasid vast kõik – lund nappis, isegi “plöga” tuli keskmisest vähem. Talve sademete summaks arvutati 83 mm ehk 60% normist.

Alates talvest 1961/1962 on see näit sademete nappuselt 8.–9. kohal. Kõige sajusem paik oli Viljandi (120 mm, norm 166 mm), kõige kuivem aga Narva (54 mm).

Kui meil on soe, siis Lõuna-Euroopa kipub sel talvel külmalainesse uppuma – isegi Must meri olevat kohati valgeks muutunud.

Pakase käes kannatasid paljud riigid – Kreeka, Itaalia, Serbia. Lisaks tuleb seal laviinidena lund kaela.